

בְּרֵכַת-אוֹרְחִים בְּעֵד-הַלְשׁוֹן.

בחורף תר"פ נתקבלו בועד-הלשון שני חברים חדשים — ד"ר נחום סלאוס ששוד"ר יוסף קלוזנר. כמנהגנו של ועד-הלשון, קדמו שני נשיאי-הועד, א. בן-יהודה וד. ילין, את פני האורחים בכרכה ובהכרת מפעליהם לטובת הלשון. בשעת קבלתו של ד"ר יוסף קלוזנר הוזמן לוועד-הלשון ראש ועד-הצירים, א. ס. אוסישקין. ואף את פניו קדם ועד-הלשון בברכה ותהלה.

הנשיא בן-יהודה:

שמחתנו כפולה ומכופלת בישיבתנו זו.

1. מנחם בן משה, שהוא עכשיו ראש ועד-הצירים, היה רואה בלשון העברית את הלשון הלאומית היחידה שלנו גם בגלות, וכאן, בארץ-ישראל, לא כל שכן. מיד לאחר שבא לארץ-ישראל הכריז על העברית, שתהא שלטת בכל מקום בארצנו, וכל מי שרוצה לחשאר במשרתו בועד-הצירים צריך לדעת עברית ברבור ובכתב, מקוים אנו, שעם התגברות העברית במשרד של זה"צ נתגבר גם על הסכנה הנשקפת לעברית מעלית החמונים, שאינם נזקקים לה. — ובנוגע לוועד-הלשון הרי מן הרגע הראשון לבואו הכיר ה' אוסישקין בחשיבותו של זה, סמך את ידו עליו וקצב לו סך מסוים. ה' אוסישקין הבין, שיש צורך בשררה ידועה בעניני הלשון, שלא תהא התפלגות בקביעת מונחים וחדוש מלים, בגליל כבר מדברים עכשיו אחרת מאשר ביהודה, ויפן כבר קובעת מונחים לה לעצמה, ועל-כן יש צורך באיזה מוסד בן-סמך — וזהו ועד-הלשון, שהוא תוסך בו בכל כחו.

2. ד"ר סלאוס שש מצטיין לטובת לשוננו לא רק בזה, שהוא תראשון, שהעין להכרית על חיותה של הלשון העברית במרכז-העולם, בפריז, בסורבונת, — ולא רק על חשיבותה של שפת-המקרא ותמשנה שגם הנויים מודים בה, אלא גם על שפתנו החדשה וספרותה. חכמי צרפת, הנויים והיהודים, שמעו מפיו, שיש לשון עברית ויש ספרות עברית חדשה, שרוצה לחיות ושהיא חיה. בפעם הראשונה שמעו

כזאת והתפלאו.

אבל לא רק בחור מקדש שם לשוננו וספרותנו כרכים חשוב ד"ר סלאוסטש, אלא גם בתור חוקר-קדמוניות, מסדר הפירות הכנענים במרוקו ובקרת-הדשת וחוקר תולדות היהודים במרוקו. הוא השתתף בחפירות והקירות עם חכמים מפורסמים ובאר כמה וכמה כתבות שמיזח, וגם סצא הרבה מלים כנעניות-פוניות, שהן מלים עבריות, שאבדו לשפתנו, והוא הוא שהחזיר את האבדה לבעליה. ובזה הותוותה גם דרך חדשה ללשוננו. הוכרה קרבת-המשפחה בין הכנענית ובין העברית. יתר על כן: יש חושבים, שאך הכנענים, שהיו סוחרים אל ארצות החוקות, הם העם התרבותי בעולם העתיק, מה שאין כן היהודים. גם שלמה המלך לא יכול לעשות כלום בלי עזרתו של חירם מלך צור, — והנה הוכיח ד"ר סלאוסטש, כי העברים והכנענים היינו הקוויש ביניהם רק שנוי לשוני קצת. אין הכדל עיקרי ביניהם — אלא במדרגה ובזמן.

3. ד"ר קלוזנר, שבא אלינו, ידוע הוא בתור סופר, חוקר חכם בדברי-הימים, אבל לנו ביחוד חשוב הוא בתור אחד מן הראשונים, שעסקו בחדוש מלים בחו"ל. בזמן שסופרים גדולים וחשובים כ"ל"ל, ד"ר י. ל. קאנטור, ועוד, לענו למניחי-הלשון וזלזלו בכבודם — הבין מר קלוזנר, שאם לא נצא מן הגבולות הצרים של הלשון הישנה לא נסגל לעצמנו את הלשון העברית בתור חיה, — והוא יצא בשנת תרנ"ו במחברתו „שפת-עבר — שפת חיה“, שבה הציע להדש מלים באופן מדעי. ואמנם, הרבה מן המלים שחדש נתקבלו, וגם נעשו בסתכונתן מלים חדשות, למשל, מן ירחון שחדש — רבעון, שבועון, ועוד. בתור סופר כזה יהיה לו עדי-הלשון לעזר רב, ואעפ"י שיתהוו בינינו חלוקי-דעות, אבל רגשי הכבוד, שאנו מרגישים לו ותוא — אל ועד-הלשון, יהיו לנו לעזר, שנוכל לעבוד ביחד לטובת הלשון העברית היקרה לנו.

ומר ד. ילין, הנשיא השני, נאם לכבוד האורחים כדברים האלה:

1. ששה בן מנחם הוא שהיה מיסד הסתדרות-המורים, שנתל בעברית גם את האספה הראשונה של הסתדרות יהודי ארץ-ישראל בזכרון-יעקב לפני חמש-עשרה שנה ויותר, הוא גם הנהיג אותה חוכה במשרד של ועד-הצירים. הוא קדש את שם הלשון העברית בקיוב באספה הסיסדת של יהודי-אוקריינה, בשעה שחרבה מן הנאספים התנגדו לעברית ולא רצו לתת לו לפתוח את האספה

בלשוננו הלאומית, והוא עסד על דעתו והצליח. אבל הסאורע תיותר
השוב לעברית היה כשהשמיע את דרישת עסישראל בפני שלימי
אזרופה, הוחכי גורלה של ארץ-ישראל, בו וירס אליה רק בעברית.
הוא הבין, שעם ששב לתזה אי-אפשר לו בלי שפתו. וחקיפי-עולם
חרנישו באותה שעה, כי שפתנו חיה — כמו שחי עסנו.

2. ד"ר סלאומש עד עתה היה מפיץ חבסת-ישראל
בלשונות אחרות, — עכשיו כאה גם לו הנאולה ויוכל לעבוד בארצנו
ובלשוננו. ואפשר טוב לר"ר סלאומש, שלא נשאר בארץ לפני עשרים
שנה, והלך לחו"ל, ולמד שיטות של הקירה ודרישה בחכמות שונות
ובזה יוכל עכשו להביא ברבה מרוכה לתרבותנו; לחקור, להתעסק, לחוציא
את מטמוני-הלשון הקבורים באדמתנו, להחיות את עברנו הגדול
ולהפיץ את מדע-העברית.

3. וד"ר קלוזנר היה כל פעם בגולה בת-קולה של ארץ-ישראל,
למרות כל חלוקי-הדעות שבינינו, למרות רחוקי-המקום, שהיה בינינו ובינו,
הראה פעם בפעם אותות של הבנה וחבה לפעולתנו ולדבור העברי
החי. והרבה בח ומרץ הראה כעבודה זו. הספר „טראנסקריפציה עברית“
ספר חשוב הוא, אף-על-פי שאין אנו מסכימים למלים הזרות, שנקבעו
בלשוננו על-ידו, ושאר בשמו כבר יש מלה זרה. כאן יבין סר קלוזנר,
שאם בחוץ-לארץ העיקר הוא רבוי מלים עבריות חדשות, בארץ-ישראל
העיקר הוא פהרת הלשון ממלים זרות ורבוי מלים עבריות משלנו.

סגחם בן ששה אוסי שקין משיב:

אני עומד בכל תוקף על רעיון התפתחות שפתנו בדבור מפני שאיני
סבין תחית-עם בלי שפה. אפשר משום שכך הונכתי, משום שלמדתי
תנ"ך קודם שנבנסתי לעבודת-הצבור, החוקתי בלשון העברית בכל
תוקף. בהיותי בגלות השבתי כך, ואחר-כך, כשעליתי בפעם
הראשונה, לפני 29 שנה, לארץ-ישראל ושמעתי את צלצול השפה
העברית היפה, אז נתן לי זה התוקף וזה הכטחון לעבודתי ולכל עבודתי-
התחית. אין אני תמיס-דעים בכל עם סר בן-יהודה, אבל תמיד
התפלאתי על סרצו בענין-השפה, ואני מעריץ ומכבד את בעלי-המרץ,
שבראו, שיצרו דבר.

בגלות היה קשה להפיץ את הלשון העברית. לא רק הסכיכה אינה
עברית, אלא יש גם איזו אידיאולוגיה מכוונת נגד הלשון העברית, הרבת

סופרים נושאי דגל העברית פונשים התנודות גמרצה אף סצד סופרים
עבריים שואפים ליחידות הלשון העברית ורק מתי מספר מן הסופרים
עמדו בפרץ — וד"ר קלוזנר אחד מהם, והוא שהקל הרבה את עבודת
התחיה.

אתם, חברי ועד הלשון, בוני-השפה אתם, ונם אני על-פי המקצוע
שלי, מהנדס-בנאי הנני. ואני מקוה לעזור לכם בבנין זה לא רק
בתור ראש ועד-הצירים, אלא גם בתור אדם וציוני ועברי.
ד"ר סלאווסטש וד"ר קלוזנר השיבו כנאומים מעין הרצאות
מיוחדות, שהן כאות להלן.

